



Samenvatting - Conferentie Duurzaam grondstoffengebruik voor een toekomstbestendige Belgische Industrie – 5 juni 2025

Hoe kunnen we duurzame toekomstperspectieven voor onze industrie creëren en het grondstoffengebruik in evenwicht met de planetaire grenzen brengen? De Raad organiseerde op donderdag 5 juni 2025 een conferentie rond deze vraag.

Deze samenvatting werd opgesteld door het secretariaat van de FRDO en is geen volledig verslag of letterlijke weergave van de interventies op de conferentie. Deze samenvatting bindt noch de sprekers op deze conferentie, noch de leden van de Raad.

Sessie I - het Europees industrieel beleid

Clean Industrial Deal – Analyse van het recente Europees industrieel beleid

Sessie II – Ondernemen in een veranderende wereld

de (on)duurzaamheid van het globale grondstoffengebruik - de stand van zaken in de Belgische industrie - inspirerende Belgische voorbeelden in duurzaam grondstoffengebruik

Sessie III – het aansturen van verminderd grondstoffengebruik

de verhalen die onze economie vorm geven – het belang van efficiëntie - het consumentengedrag beïnvloeden: ervaringen bij overheidsacties van de Franse overheid.

Sessie I - het Europese beleid

Arthur Corbin - Strategische keuzes voor een weerbare Europese industrie

Arthur Corbin is business advisor aan het kabinet van uitvoerend vice-voorzitter van de Europese Commissie (EC) Stéphane Séjourné. Hij licht de nieuwe strategie voor de Europese industrie '[Clean Industrial Deal](#)' (CID) toe. Deze is geen breuk met de vorige Green Deal-strategie. 'Decarbonisation' is nog steeds het streefdoel, en dit kan niet zonder sterk

industriële beleid en vice versa. De ecologische én economische behoeften moeten beide beantwoord worden.

- De Commissie kiest voor sturend industrieel beleid en ondersteuning van de gewenste sectoren. Dit is ook een antwoord op staatssteun en bescherming van sommige bedrijven en sectoren buiten de EU.
- Stimuleren van de voorkeur voor 'Made in Europe' en lokaal geproduceerde producten zowel bij overheden als in privésectoren, en zo de vraag naar vernieuwende producten van start-ups ondersteunen.
- Inzetten van handelsregels om lokale Europese bedrijven te beschermen tegen oneerlijke concurrentie van buitenaf (bv. door producten die elders sterke staatssteun genieten)
- Elektrificatie versnellen via zowel hernieuwbare energie als kernenergie. Energie is een grote uitdaging. De commissie wil een meer weerbare Europese industrie, minder afhankelijk van import van fossiele energie (nu uit VSA).
- Steun is niet enkel voor (grote) bestaande industrieën, er is ook specifiek beleid voor start-ups en scale-ups. Bovendien wenst de EC de ontwikkelende bedrijven te verbinden met al langer bestaande bedrijven (bruggen bouwen tussen legacy industrie en start-ups) om innovatie te stimuleren.
- Vereenvoudiging van de regels in verschillende sectoren is nodig, om een zekere mate van flexibiliteit mogelijk te maken (zie pakketten voor duurzaamheidsrapportering, duurzame financiering, defensie, ...). De vereenvoudiging wordt niet gezien als het loslaten van duurzame doelstellingen. Dit proces verloopt in dialoog met bedrijven en per waardeketen (bv. staal, auto-industrie, scheepvaart, ...).
- Toegang tot kritische grondstoffen is ook een uitdaging (zie ook [Draghi rapport, 2024](#)), zeker in de internationale context. De EC keurde 47 strategische projecten goed: 13 projecten voor materialen uit derde landen en projecten voor voorziening binnen Europa (ontginning in EU, maar ook recyclage en raffinage).
- 'Choose europe': EU blijft aantrekkelijk voor grote buitenlandse bedrijven, als grote afzetmarkt en stabiele regio (stabiele economie, voorspelbaar beleid).

Ferdi De Ville - De terugkeer van Europees industrieel beleid: Kansen en uitdagingen voor duurzame ontwikkeling ([presentatie](#))

Ferdi De Ville (vakgroep Politieke Wetenschappen van de UGent) stelt vast dat de EC sinds 2023 kiest voor het voeren van industrieel beleid (zie ook [IMF working paper](#)) voor een

meer gerichte ontwikkeling en coördinatie van industriële sectoren. Mogelijke voordelen voor de maatschappij zijn: maatschappelijke kosten en baten beter in rekening brengen, nodige parallelle ontwikkelingen coördineren (bv. laadpalen en elektrische wagens) en het aanbod aan niet-commercialiseerbare goederen versterken. Industrieel beleid is ook nodig om de transitie te versnellen, om maatschappelijke gevolgen van beleid beter te counteren (zie gele hesjes), maatschappelijke steun voor de transitie te verhogen en om energetische onafhankelijkheid en weerbaarheid van EU te verhogen in de huidige internationale context.

Dit beleid kan men bekijken als een evenwichtsoefening of spanningsveld tussen 3 verschillende doelen: decarbonisatie versnellen, concurrentiekracht versterken en economische veiligheid/onafhankelijkheid vrijwaren. Trade offs : bv. gratis uitstootrechten voor zware industrie is goed voor concurrentiekracht en onafhankelijkheid, maar vertraagt decarbonisatie.

Belangrijke, groene beleidsplannen uit de vorige legislatuur zijn: Green Deal Industrial Plan, Net Zero Industry Act (NZIA) en Critical Raw Materials Act. In de huidige legislatuur is dit: CID, Competitiveness kompass, en sectorale plannen.

NZIA bevat ambitieuze doelstellingen: 40% productie in EU voor net zero technologieën, hogere productiecapaciteit binnen EU. De scope is zeer breed. De kritiek is een gebrek aan focus. Bovendien zijn meer strikte regels voor openbare aanbestedingen nodig om de vraag naar net zero producten te ondersteunen. De commissie denkt aan niet-prijs-criteria voor openbare aanbestedingen om die transitie te ondersteunen, met daar bij een voorkeur voor producten gefabriceerd in Europa¹.

Worden voldoende financiële middelen ingezet? Het EU sovereigniteitsfonds uit de vorige legislatuur is er niet gekomen, maar er is een voorstel voor een competitiviteitsfonds, met steun voor de decarbonisation bank. De meer soepele regels voor staatssteun zouden nog een tijd behouden blijven. In absolute cijfers zijn er zeer grote verschillen in staatssteun voor net zero industry tussen de lidstaten. Toch is de financiële steun voor productie in de EU uiteindelijk laag.

Aanbevelingen:

- Meer focus in de sectoren die men wil steunen. Welke technologieën zijn essentieel?

¹ https://green-forum.ec.europa.eu/news/clean-industrial-act-helps-public-buyers-move-towards-non-price-criteria-2025-03-31_en

- Financiële steun: voorkeur voor EU-steun ten opzichte van nationale steun, om (marktverstorende) verschillen tussen lidstaten te beperken. Nu zit nationale steun geconcentreerd in enkele landen. Nationale steun is nog altijd beter dan geen steun.
- Belangen van landen in het Globale Zuiden erkennen en integreren in het Europese beleid

Q&A

Wat doet de commissie om dialoog tussen gemeenschappen, NGO's en bedrijven te faciliteren, en welke mechanismen bestaan om met de EC te spreken?

AC: In de strategische dialogen die de EC met bedrijven voert, zijn ook NGO's en wetenschappers betrokken, zoals in de gesprekken over de auto-industrie, chemie of andere sectoren. Er zijn altijd vertegenwoordigers van verschillende belangen, ook de NGO's zijn aanwezig.

FDV: Een interessant instrument voor industrieel beleid dat de laatste jaren effectief wordt ingezet, zijn de [projects of common interest](#) met coördinerende rol door EU; deze projecten overstijgen de nationale belangen en zijn gericht op het versterken van concurrentiekracht, innovatie en maakindustrie. Voorwaarde is de samenwerking tussen overheden en bedrijven van verschillende lidstaten. Het actievere industriebeleid impliceert dat administraties (opnieuw) moeten investeren in economische en technische kennis over de verschillende sectoren om het beleid op een slimme manier in te vullen, in samenwerking met bedrijven.

Heeft de EC voldoende aandacht voor sociale innovatie en efficiëntie-strategieën? Daar zitten nog heel veel energiebesparende maatregelen.

AC: De sociale dimensie maakt altijd deel uit van de discussies over de transitie; de nieuwe industrie kan aantrekkelijke jobs bieden, ook in circulaire economie en CID. Sociale aspecten zullen opgenomen worden in de regels voor openbare aanbestedingen, die voorbereid worden. Op dit moment ontbreekt efficiëntie in het Europese politieke gedachtengoed. Bij de oorlog in Oekraïne werd voor het eerst in lange tijd gedacht aan rantsoenering, maar dat is nog iets anders dan efficiëntie. Er zijn aanzetten in het businessmodel "product as a service" in de circulaire economie, en in de criteria voor eco-design. Efficiëntie als brede strategie zit nu nog niet in de geesten van Europese beleidsmakers, terwijl dergelijke strategie veel potentieel toont om te antwoorden op grote uitdagingen.

FDV: Inzetten op de circulaire economie is essentieel voor slim Europees industrieel beleid. Grondstoffen binnen de EU zijn beperkt, en het is een logische manier om minder afhankelijk te worden van derden. België kan zich verder ontwikkelen in de circulaire economie, en zou exporteur kunnen worden van raw materials door de sterke recyclage-capaciteiten.

AC: Europa wil inzetten op het stimuleren van vraag voor de circulaire economie, zeer belangrijk bij ontwikkelende, innoverende ketens.

De hervormingen in het [Omnibus](#) voorstel komen neer op het vergeten van de tragedie van Rana Plaza, waar meer dan 1.100 werksters het leven lieten bij de instorting van een textielfabriek. Het ging om een site van een onder-onderaannemer, geen directe leverancier. De Omnibus-wet kiest ervoor om die onzichtbare schakels in de keten te negeren.

Omnibus lijkt vooral te resulteren in minder regels voor grote bedrijven en verminderde bescherming van mensenrechten. Wat is de visie op Omnibus?

AC: Het Omnibus pakket bevat wijzigingen voor verschillende wetgevingen: de CSRD, de EU taxonomie (waarin o.a. gedefinieerd wordt wat groene activiteiten zijn) en de CSDDD. Dit pakket is het antwoord van de Commissie op een vraag vanuit het parlement en de raad om een voorstel uit te werken om deze reglementeringen te stroomlijnen en te vereenvoudigen, zonder de principes van de wetten te veranderen. Omnibus bevat dus geen grote wijzigingen aan bestaande regels, wel aan de schaal of toepassingsgebied. Bij de voorgestelde aanpassing van CSRD is er wel een grote aanpassing van de scope: minder bedrijven moeten aan de regels voldoen. Er zijn ook minder criteria en minder te rapporteren gegevens. Welke precieze informatie banken en investeerders nodig hebben, zal ook nog moeten blijken wanneer CSRD een tijd in werking is. De kleine en middelgrote ondernemingen hebben met aandrang een bescherming gevraagd tegen overmatige lasten (door verplichte rapportering van criteria), terwijl ze minder capaciteit hebben om deze kosten te dragen vergeleken met grote bedrijven. Het principe van de zorgplicht (due diligence) blijft behouden in het voorstel van de Commissie, ook de verstandige omgang met risico's en de controle van de (aanvoer-)keten en leveranciers. Dit voorstel wordt besproken in het parlement en in de raad. De politieke evenwichten in het parlement en de Raad maken dat het niet zeker is of de basisprincipes behouden blijven, gezien de standpunten die kenbaar gemaakt werden.

FDV: Er is een nieuw politiek evenwicht voor de veranderde de samenstelling van de Raad en het parlement. Het is al een overwinning dat het principe van de green deal verdergezet wordt, met correcties. De lijn tussen vereenvoudiging en deregulatie is natuurlijk altijd dun. De commissie streeft ernaar de objectieven van de green deal te vrijwaren, in de nieuwe politieke situatie.

AC: Ik wil ook reageren op de vraag of de commissie zich op dezelfde lijn bevindt als Trump en Milei en de deregulatie ten voordele van grote bedrijven en ten nadele van mensenrechten. De rechtsstaat ligt onder vuur in sommige staten. Dat is niet het geval in Europa. De commissie werkt aan een industrieel beleid en is competentie aan het opbouwen voor dergelijk beleid. De commissie probeert iedereen aan de tafel te krijgen, zonder te gaan werken in aparte silo's (industrie enerzijds, middenveld anderzijds, aparte discussie voor milieu, ...). De Commissie probeert nog steeds de groene transitie en haar vele voordelen mogelijk te maken via grondige en brede discussie.

Vraag uit het publiek: Over de omnibus en de zorgplicht: Uit gesprekken met textielbedrijven blijkt dat de grote bedrijven een goed idee hebben van wat er gebeurt in hun toeleveringsketen, niet enkel bij hun directe leveranciers. Maar het nieuwe voorstel beperkt de inspanningen van bedrijven tot de directe leveranciers. Dat wil zeggen dat drama's zoals Rana Plaza (geen directe leverancier) niet vermeden worden. Wil de commissie echt in de richting gaan van deregulatie van de zorgplichtwet en de verminderde bescherming van mensenrechten? Want het nieuwe voorstel maak een nieuw Rana Plaza weer mogelijk.

Ik verwijs naar het vorige antwoord op deze vraag. Er is een andere meerderheid in het Europese parlement in 2024 dan in 2019. De commissie heeft gereageerd op deze veranderde politieke situatie, met een voorstel dat een nieuwe balans van politieke imperatieven weerspiegelt.

Het nieuwe industrieel beleid biedt vele kansen voor het uitbouwen van sterke lokale sectoren over het hele land. Er zijn al veelbelovende initiatieven in circulaire economie, met herwaardering van wat voordien afvalstromen waren, en een mogelijkheid om verder te decarboniseren. Financiering kan nog tot 2027 gebeuren via het innovatiefonds, dat in het algemeen op grotere bedrijven is gericht. Maar er wordt ook gedacht aan het ontwikkelen van nieuwe koolstofarme bedrijfsmodellen en hun financiering. Een voorbeeld: bussen voor lokaal openbaar vervoer. De aankoop prijs van elektrisch aangedreven voertuigen is duidelijk hoger, maar de batterij behoudt een zekere waarde, voor een tweede gebruik in een

industriële toepassing of als thuisbatterij, en ten slotte bij recyclage. Dat soort beschouwing zou moeten meegenomen worden in de financiering van de bus, dit wil zeggen een vernieuwende aanpak bij investeringen door overheden.